

NÁRODNÍ LESNICKÝ PROGRAM

PRO OBDOBÍ DO ROKU 2013

Motto:

*„Silná hospodářská výkonnost musí
jít ruku v ruce s udržitelným využívá-
ním přírodních zdrojů.“*

Hlavní zásady společné zemědělské politiky,
tržní politiky a politiky rozvoje venkova
Evropská rada, Göteborg (2001)

NÁRODNÍ LESNICKÝ PROGRAM

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 1. října 2008 č. 1221

o Národním lesnickém programu pro období do roku 2013

Vláda

I. **schvaluje**

Národní lesnický program pro období do roku 2013, uvedený v části III materiálu č.j. 1461/08 (dále jen „Program“);

II. **ukládá**

1. ministru zemědělství a místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí zohlednit opatření Programu při přípravě návrhů věcných záměrů zákona o lesích a zákona o lesích v majetku státu,

2. 1. místopředsedovi vlády a ministru pro místní rozvoj, místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí, ministrům průmyslu a obchodu, zemědělství a školství, mládeže a tělovýchovy a ministryni obrany zohlednit záměry Programu při realizaci střednědobých politik v resortech a při přípravě souvisejících právních předpisů,

3. ministru zemědělství seznámit hejtmany a primátora hlavního města Prahy s Programem;

III. **doporučuje**

1. ministru zemědělství aktualizovat ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem životního prostředí Program po roce 2013 podle aktuálního vývoje stavu lesů a lesního hospodářství,

2. hejtmanům a primátorovi hlavního města Prahy zohlednit záměry Programu při realizaci střednědobých politik krajů a zpracovat regionální programy rozvoje lesního hospodářství.

Provedou:

1. místopředseda vlády a
ministr pro místní rozvoj,
místopředseda vlády a
ministr životního prostředí,
ministři školství, mládeže a tělovýchovy,
zemědělství, průmyslu a obchodu,
ministryně obrany

Na vědomí:

hejtmani,
primátor hlavního města Prahy

Předseda vlády
Ing. Mirek Topolánek v. r.

1. Úvod

V současnosti jsou Národní lesnické programy (dále jen „NLP“) považovány za koncepty pro uplatnění trvale udržitelného obhospodařování lesů při dlouhodobém zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství způsobem, který respektuje národní suverenitu. NLP jsou součástí státní lesnické politiky a zároveň je v nich naplňována Lesnická strategie pro Evropskou unii.

Strategie Společenství pro lesy z roku 1998 ustanovila rámec aktivit pro lesní hospodářství, jehož hlavním cílem je podpora trvale udržitelného obhospodařování lesů. Strategie zdůrazňuje důležitost multifunkční role lesů a určuje základní zásady a principy, které jsou pro realizaci této strategie určující.

NLP mají poskytovat plánovací rámec pro vymezení vlivů jiných sektorů na lesnickou politiku, zvýšit povědomí o důležitosti lesů a zajistit spoluúčast zodpovědných resortů vlády a zájmových skupin na řešení problémů lesů a lesnictví, vytvořit předpoklady k zajištění příslušných kapacit a mají se zaměřovat na sporné otázky, jejichž řešení je v kompetenci různých státních institucí.

Lesní hospodářství je v rámci Evropy vnímáno jako součást rozvoje venkova a využívání krajiny se svými třemi pilíři (skupinami funkcí lesů). Jsou to funkce ekonomické, ekologické a sociální, jejichž naplňování je uskutečňováno na principu trvale udržitelného rozvoje.

Skupina ekonomických funkcí lesů – strategickým cílem je dlouhodobé zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství a zvýšené využívání lesnických výrobků, zboží a služeb v životě společnosti.

Skupina ekologických funkcí lesů – strategickým cílem je uchování a zlepšení biologické rozmanitosti, integrity, zdraví a odolnosti lesních ekosystémů v místním měřítku s ohledem na možný scénář globálních a krajinných změn.

Skupina sociálních funkcí lesů – strategickým cílem je přispět ke kvalitě života prostřednictvím zachování a zlepšení sociálních a kulturních rozměrů lesů a lesnictví.

Národní lesnický program pro období do roku 2013 (dále jen „NLP II“) aktualizuje a doplňuje Národní lesnický program, který schválila vláda ČR svým usnesením č. 53 dne 13. ledna roku 2003 a respektuje níže uvedené mezinárodní smlouvy, dohody, úmluvy a směrnice EU.

V rámci přípravy na realizaci opatření Národního lesnického programu z roku 2003 byla vypracována řada odborných expertiz, které podrobně analyzovaly věcné i lesnicko-politické souvislosti a předpoklady řešení problémů lesního hospodářství, jak byly v daném programu identifikovány a definovány. V rámci těchto expertiz byly zároveň, s různou mírou důslednosti a podrobnosti, navrženy potřebné kroky k takovým úpravám právních předpisů, ekonomických opatření, výzkumných programů i vzdělávacích a osvětových aktivit, které by přinesly zlepšení stavu lesů i možností jejich racionálního víceúčelového využívání. Náměty z expertiz se vzhledem k relativně krátkému času, který byl k dispozici, ale i ke skutečnosti, že nebyly meziresortně projednány a podrobeny širší odborné diskusi, podařilo prakticky uplatnit jen z menší části. Jednou z hlavních okolností, která oddaluje možnou realizaci rozhodujících změn, je odložení novelizace (popř. přípravy nového) lesního zákona, na niž by mohla být navázána řada dalších potřebných kroků. Výsledky expertiz byly zpracovatelům NLP II plně k dispozici spolu se zadáním, aby všechny podněty, které se dosud nepodařilo odpovídajícím způsobem realizovat a které neztratily aktuálnost, byly v plné míře převzaty a zapracovány do opatření NLP II. K dispozici je také souhrnná zpráva, která zhodnotila přínos všech zpracovaných expertiz vázaných na NLP z roku 2003.

1.1. Mezinárodní smlouvy, dohody, úmluvy a směrnice EU

Název smlouvy, dohody, úmluvy	Vstup v platnost
■ Rámcová úmluva OSN o změně klimatu	21. 3. 1994
■ Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu	16. 2. 2005
■ Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)	3. 3. 1994
■ Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti	11. 3. 2003
■ Úmluva o mez. obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES)	1. 1. 1993
■ Evropská úmluva o krajině	1. 10. 2004
■ Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva)	1. 5. 1994
■ Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů (EUROBATS)	26. 3. 1994
■ Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva)	1. 1. 1993
■ Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť (Bernská konvence)	1. 6. 1998
■ Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví	1. 1. 1993
■ Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (AEWA)	1. 9. 2006

- Mezinárodní smlouva o genetických zdrojích rostlin významných pro výživu a zemědělství. Přijata na 31. zasedání Konference FAO 3. 11. 2001
- Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat 4. 6. 2006

Směrnice a dokumenty EU

- Směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků 2. 4. 1978
- Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin 21. 5. 1992
- Směrnice Rady 1999/22/ES o chovu volně žijících živočichů a zoologických zahradách 29. 3. 1999
- Směrnice 2000/60/ES pro činnost v oblasti vodní politiky 23. 10. 2000
- Směrnice 2001/42/ES o posuzování vlivu na životní prostředí (též 85/337/EHS ve znění směrnice 97/11/ES) 27. 6. 2001
- Směrnice 2003/4 ES o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí 28. 1. 2003
- Závěry Rady o strategii Evropské unie v oblasti lesního hospodářství (Strategie Společenství pro lesy) 15. 12. 1998
- Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o akčním plánu EU pro lesnictví (Akční plán EU pro lesy a lesnictví) 15. 6. 2006

Ministerské konference o ochraně lesů v Evropě

Štrasburk 1990 – Všeobecná deklarace

Rezoluce:

- S1: Evropská síť stálých ploch pro sledování lesního ekosystému
- S2: Zachování lesních genetických zdrojů
- S3: Evropská databanka lesních požárů
- S4: Přizpůsobení obhospodařování horských lesů novým podmínkám životního prostředí
- S5: Rozšíření sítě Eurosilva pro výzkum fyziologie stromů

Helsinky 1993 – Všeobecná deklarace

Rezoluce:

- H1: Obecné zásady trvale udržitelného hospodaření v lesích Evropy
- H2: Obecné zásady ochrany a trvale udržitelného zachování biodiverzity evropských lesů
- H3: Lesnická spolupráce se státy ve stadiu přechodu na jiný typ ekonomiky
- H4: Strategie procesu dlouhodobé adaptace evropských lesů na klimatické změny

Lisabon 1998 – Všeobecná deklarace

Rezoluce:

- L1: Lidé, lesy a lesnictví (Podpora sociálních a ekonomických aspektů trvale udržitelného lesního hospodářství)

- L2: Celoevropská kritéria a indikátory trvale udržitelného hospodaření v lesích; Celoevropské směrnice pro trvale udržitelné hospodaření v lesích na provozní úrovni

Vídeň 2003 – Deklarace vídeňského summitu pro život lesů

Rezoluce:

- V1: Synergická podpora trvale udržitelného obhospodařování evropských lesů prostřednictvím národních lesnických programů a spolupráce mezi odvětvími
- V2: Zvýšení ekonomické životaschopnosti trvale udržitelného obhospodařování lesů v Evropě
- V3: Sociálně kulturní dimenze trvale udržitelného obhospodařování lesů v Evropě
- V4: Ochrana a zvyšování biologické rozmanitosti lesů v Evropě
- V5: Změna klimatu a trvale udržitelné obhospodařování lesů v evropských lesích

Varšava 2007 – Varšavská deklarace

Rezoluce:

- W1: Lesy dřevo a energie
- W2: Lesy a voda

2. Vnější vlivy působící na současnou českou lesnickou politiku

2.1. Oblast ekonomická

- Vzhledem k postupnému vyčerpávání tradičních zdrojů energie a cenovému vývoji se očekává sílící tlak na využívání lesní biomasy jako obnovitelného zdroje energie,
- bude pokračovat cenový tlak na úroveň evropských cen dříví a řeziva vlivem levných dovozů ze zemí mimo EU,
- plnění nařízení Rady EU o zamezení dovozu nelegálně vytěženého dříví (FLEGT) ze třetích zemí do členských států EU,
- v EU bude přetrvávat rozdílná úroveň v kvalitě a citlivosti při obhospodařování lesů na základě národních legislativ s přímým dopadem na rozdílnou úroveň nákladové ceny produkovaného dříví,
- bude pokračovat trend zvyšování konkurenceschopnosti a životaschopnosti lesního hospodářství v zemích EU.

2.2. Oblast ekologická

- Na základě legislativního závazku ČR se implementují principy Kjótského protokolu a dalších právně závazných konvencí s ekologickým zaměřením,
- na základě politického závazku se do české legislativy implementují principy ekologického pilíře panevropského procesu o ochraně evropských lesů a principy celosvětové konference o udržitelném rozvoji,
- ochrana přírody ve strukturách EU uplatňuje směrem k národním legislativám svoji jednotící roli,
- jsou podporovány různé certifikační systémy jako tržní nástroje na uplatnění trvale udržitelného obhospodařování lesů (např. PEFC a FSC),
- bude pokračovat trend ekologizace lesního hospodářství a posilování veřejného zájmu na lesích v zemích EU.

2.3. Oblast sociální

- Na základě politického závazku se do české legislativy implementují principy sociálního pilíře panevropského procesu o ochraně evropských lesů,
- v období 2007–2013 je počítáno s finanční podporou lesů z EAFRD v ose 3, 4 s cílem posílení sociálního aspektu lesního hospodářství pro rozvoj venkova,
- v platnosti je evropská sociální charta,

- mění se pohled veřejnosti na lesy, neboť převážná většina obyvatelstva žije ve městech a lesy jsou veřejností vnímány především jako prostředí sloužící k odpočinku, rekreaci a sportu,
- je podceňován význam lesů pro zaměstnanost venkovského obyvatelstva a pro rozvoj služeb ve venkovském prostoru.

3. Současný stav lesů a lesního hospodářství v ČR (Údaje jsou k 31. 12. 2006)

Česká republika patří k zemím s vysokou lesnatostí. Lesní pozemky pokrývají v současné době výměru 2 655 490 ha, což představuje 33,7 % z celkového území státu. Zalesňováním zemědělské půdy, resp. zemědělsky nevyužívaných půd se výměra lesů soustavně zvyšuje.

Ve vlastnictví státu je 59,6 % lesů, ve vlastnictví obcí, lesních družstev, krajů a veřejných vysokých škol je 17,1 %, podíl soukromého vlastnictví činí 23,3 % lesů. Nejsou dořešeny restituce církevního majetku.

Podle převažujících funkcí (ve smyslu kategorizace určené zákonem č. 289/1995 Sb.) je v ČR 76 % lesů hospodářských, 21 % lesů zvláštního určení a 3 % lesů ochranných.

Část lesů se nachází ve zvláště chráněných územích, vymezených v souladu s ustanoveními zákona č. 114/1992 Sb. Celková výměra lesů v existujících zvláště chráněných územích (ZCHÚ) s různým stupněm ochrany je přibližně 750 tis. ha, což představuje cca 28,4 % z celkové výměry lesů v ČR. Plocha chráněných území v poměru k rozloze státu a počet druhů dřevin i ptactva, včetně chráněných, mírně převyšuje evropský průměr.

Druhá a prostorová skladba lesů v ČR byla v minulosti pozměněna ve snaze zvýšit produkci dříví a uspokojit poptávku po nejčastěji žádaných dřevinách. V důsledku toho dnes převládá podíl jehličnatých dřevin (76 %) nad listnatými (24 %).

Z výsledků analýz popisů druhové skladby dřevin u jednotek prostorového rozdělení lesa (dílců, porostů a porostních skupin) uvedených v platných lesních hospodářských plánech a lesních hospodářských osnovách (1997–2006) vyplývá, že v lesích na území ČR jsou rozdíly ve smíšení lesních porostů mezi jednotlivými jednotkami prostorového rozdělení lesa (viz tabulka na konci stránky). Zatímco dílce a porosty převládají spíše smíšené s příměsí dřevin nad 30 % (50,11 %, 48,58 %), významně odlišná je dřevinná skladba porostních skupin, v rámci kterých převládají spíše čisté (monokulturální) lesní porosty s vtroušenými dřevinami max. do 10 % (38,49 %).

Na úrovni dílců s průměrnou výměrou 7,28 ha je 18,36 % dílců čistých (s vtroušenými dřevinami do 10 %), 31,52 % dílců s příměsí (příměs jiných dřevin činí 10–30 %) a 50,12 % dílců smíšených (příměs jiných dřevin je větší než 30%).

Na úrovni porostů s průměrnou výměrou 3,38 ha je 20,18 % porostů čistých (s vtroušenými dřevinami do 10 %), 31,25 % porostů s příměsí (příměs jiných dřevin činí 10–30 %) a 48,58 % porostů smíšených (příměs jiných dřevin je větší než 30%).

Lesnatost zvláště chráněných území v roce 2006

Kategorie zvláště chráněných území (ZCHÚ)	NP	CHKO	NPR	NPP	PR	PP	území mimo ZCHÚ
počet území	4	25	112	104	779	1 193	
celková výměra (tis. ha)	119,5	1 086,7	27,3	2,8	36,7	27,3	
% rozlohy ČR	1,52	13,78	0,36	0,04	0,47	0,35	
výměra PUPFL (tis. ha)	104,0	588,5	23,1	1,6	16,1	19,0	
lesnatost (%)	87	54	82	57	44	70	
výměra přirozených lesů (tis. ha)	14,4	1,1 ¹⁾	7,1	0,3	6,0	0,5	0,5
výměra lesů dlouhodobě ponechaných samovolnému vývoji (tis. ha) ²⁾	5,9	0,1	2,5	0,1	0,8	0,1	0,1

Zdroj: AOPK ČR a Databanka přirozených lesů

¹⁾ rozloha přirozených lesů v CHKO mimo maloplošná ZCHÚ

²⁾ součet výměr subkategorií přirozených lesů označovaných jako „les původní“ a „les přírodní“, které se používají pro označení lesů dlouhodobě ponechaných samovolnému vývoji

Typ smíšení – podle zastoupení jednotlivých dřevin – souhrn za ČR

Dřevina	zastoupení jednotliv. dřev.	příměs	symbol	podíl (%)			průměrná výměra		
				dílec	porost	skupina	dílec	porost	skupina
CELKEM J+L									
	90+	čisté	Č	18,36	20,18	38,49	6,06	1,99	0,92
	70–90	s příměsí	P	31,52	31,25	29,81	7,89	3,79	1,33
	do 70	smíšené	S	50,11	48,58	31,71	7,48	4,34	1,49
	celkem			100,00	100,00	100,00	7,28	3,38	1,17

Zdroj: Datový sklad LHP/O ÚHÚL, 2006

Na úrovni porostních skupin s průměrnou výměrou 1,17 ha je 38,49 % porostních skupin čistých (s vtrošenými dřevinami do 10 %), 29,81 % porostních skupin s příměsí (příměs jiných dřevin činí 10–30 %) a 31,51 % porostních skupin smíšených (příměs jiných dřevin je větší než 30%).

Podíl listnatých dřevin se za posledních 50 let prakticky zdvojnásobil (1950 – 12,5 %, 2006 – 23,9 %). Přestože se podíl listnatých dřevin a jedle při obnově lesa zvýšil (v roce 2005 – 41,5 %), zastoupení autochtonních listnatých dřevin a jedle bělokoré v podmínkách ČR je však stále ještě nedostatečné.

V souvislosti s požadavkem na udržitelné obhospodařování lesů stát klade stále větší důraz na lesnictví jako poskytovatele obnovitelné přírodní suroviny (dřeva), biologické rozmanitosti a společensky prospěšných funkcí ve veřejném zájmu.

3.1. Zásoby dřeva a těžba

Zásoby dříví v lesních porostech trvale rostou. V roce 1930 bylo na území dnešní ČR evidováno 307 mil. m³, v roce 1980 to bylo 536 mil. m³ a v roce 2006 činila zásoba dříví 668 mil. m³. Od roku 2005 má ČR údaje z Národní inventarizace lesů (NIL). Podle těchto údajů je v ČR 907 mil. m³. Výrazný rozdíl od dřívějších údajů pochází z rozdílných metodik (například v NIL jsou zahrnuty zásoby dřeva rostoucího mimo les, zásoby podružného porostu).

Vývoji produkčních schopností lesů odpovídá i těžba dříví. Průměrná výše těžby od roku 2000 do 2006 činí 15,31 mil. m³, což v přepočtu na obyvatele i na hektar lesní půdy překračuje evropský průměr. Za stejné období je celkový průměrný přírůstek (CPP) 17,06 mil. m³. Výše těžby dosahuje za posledních 7 let v průměru 89,53 % CPP, který je ukazatelem trvale udržitelné výše těžby (viz tabulka na konci stránky).

Využití dřevní suroviny a její zhodnocení tuzemskými zpracovatelskými kapacitami a rovněž spotřeba a recyklace dřevěných výrobků jsou však mimořádně nízké. Více než polovina vytěženého dříví se vyváží v surovém stavu nebo v polotovarech. Úroveň výroby a zejména spotřeby dřevařské produkce o vyšším stupni finalizace je nízká a nesnese srovnání s jinými hospodářsky vyspělými evropskými zeměmi. Rozvoj moderních kapa-

cit dřevozpracujícího a papírenského průmyslu je zatím převážně, za silné účasti zahraničního kapitálu, orientován především na dřevařské a papírenské polotovary s vysokým podílem suroviny a nízkým zastoupením hodnoty přidávané zpracováním.

Ekonomické výsledky hospodaření v lesích mají dlouhodobě klesající trend. Toto je důsledkem postupného zvyšování výrobních nákladů a nestability cen surového dřeva. V důsledku předpokládaného vývoje výnosů a nákladů lesního hospodářství v ČR lze očekávat další snížení rentability hospodaření v lesích.

3.2. Vývoz a dovoz surového dříví v rámci ČR

Rok	Vývoz tis. m ³	Dovoz tis. m ³
2000	2 480	831
2001	3 011	1 060
2002	2 764	1 255
2003	3 632	734
2004	3 850	866
2005	3 649	1 360
2006	3 773	1 366

3.3 Zdravotní stav lesů

Zdravotní stav lesů v ČR stále není uspokojivý. Z hlediska trendů zdravotního stavu lesů je na tom ČR obdobně jako řada sousedních států. V závislosti na lokálních podmínkách ho ovlivňují především následující faktory:

- extrémní meteorologické jevy jako důsledek globální klimatické změny;
- staré i současné imisní a ekologické zátěže;
- nedostatečné využívání přírodních procesů při obhospodařování lesů (nevhodné používání holosečí, vysoký podíl umělé obnovy lesů, nedostatečné využívání přípravných dřevin při obnově na kalamitních holinách, nevhodná druhová a prostorová skladba);
- nevhodné myslivecké hospodaření;
- biotičtí škodliví činitelé a jejich aktivizace.

Problémem je též pokles biodiverzity některých skupin druhů, zejména půdních organismů, hmyzu a hub.

Těžba dříví a celkový průměrný přírůstek

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Těžba dříví (mil. m ³)	14,4	14,4	14,5	15,1	15,6	15,5	17,7
Celkový průměrný přírůstek (mil. m ³ b.k./rok)	16,8	16,8	16,8	17,0	17,2	17,3	17,5

4. Nejdůležitější pojmy a principy NLP

■ Mezi nejdůležitější principy NLP patří obhodařování lesů trvale udržitelným způsobem při omezování administrativních zásahů státu na nevyhnutelné minimum, při motivačním působení státní lesnické politiky na podporu veřejných zájmů a při zvyšování odpovědnosti vlastníků lesů za jejich majetek. Předpokládá se diferencovaný přístup k lesům podle kategorie, velikosti a druhu vlastnictví.

■ Stupnice příklonu k přírodě blízkému hospodaření byla ohraničena pojmy: **trvale udržitelné** hospodaření a **přírodě bližší postupy** hospodaření (viz tabulka na konci stránky).

S pojmem přírodě bližší postupy hospodaření souvisí uplatňování výběrných principů. Po mnohaletém uplatňování těchto principů se dospěje ke stadiu výběrného lesa, v němž je možné hospodařit výběrným způsobem.

■ Trvale udržitelné hospodaření v lesích je definováno jako správa a využívání lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a globální úrovni a které tím nepoškozují ostatní ekosystémy.

■ Les je hlavním nositelem biologické rozmanitosti s přesahem do volné krajiny. Její hodnota je závislá na míře přirozenosti a souvisí mimo jiné i s druhovou a prostorovou skladbou lesa.

■ Větší důraz na plnění sociální a ekologické funkce lesů prostřednictvím zákonných ustanovení bude kladen na lesy ve vlastnictví státu, případně obcí, včetně uplatnění přírodě bližších postupů hospodaření při zachování konkurenceschopnosti.

■ Je zapotřebí formulovat objednávku státu vůči vlastníkůům lesů a subjektům nakládajícím s lesy ve vlastnictví státu, která bude akcentovat dlouhodobé polyfunkční společenské požadavky založené na veřejném zájmu a řešit míru úhrady újmů diferencovaně podle jednotlivých druhů vlastnictví.

■ Pojmy les a lesní ekosystém jsou chápány jako synonyma.

	trvale udržitelné hospodaření	přírodě bližší postupy hospodaření
Holoseče	usměrňování rozsahu holosečí	vyloučení holosečí (výběr jednotlivých stromů – nikoliv výběrný způsob hospodaření)
struktura a dřevinná skladba	smíšené porosty s preferencí hospodářsky významných druhů	respektování potenciální přirozené vegetace (mírné zvýšení podílu hospodářsky atraktivní dřeviny)
introdukované dřeviny	introdukované druhy jsou přípustné	hospodaří se pouze s autochtonními dřevinami
HÚL – věk	časová úprava lesa – objektem zájmu je porost	věk není použitelný jako veličina úpravy lesa a hospodaření – objektem zájmu je strom
HÚL – těžby	podkladem pro plánování těžeb je zásoba porostu	podkladem pro plánování těžeb je celkový běžný přírůst a cílové dimenze stromů

5. Analýza SWOT

5.1. Ekonomický pilíř

5.1.1. Silné stránky ekonomického pilíře lesního hospodářství

- Lesní hospodářství, spolu s navazujícími sektory zpracovávajícími dřevo, jsou významnou součástí národního hospodářství, neboť jejich podíl na HDP státu se pohybuje mezi 5–7 % (lesní hospodářství cca 0,7 % HDP, navazující sektory 5–6 % HDP, jde o kvalifikované odhady – není statisticky odděleně vykazováno),
- rozloha lesů se v novodobé historii postupně zvyšuje,
- zásoba dřeva v lesních porostech stoupá a porostní zásoby jsou tvořeny převážně dobře prodejným smrkovým dřívím,
- lesní hospodářství vykazuje růst produktivity práce.

5.1.2. Slabé stránky ekonomického pilíře lesního hospodářství

- Ekonomický potenciál lesů roste pomaleji než souhrn společenských a ekologických požadavků na les kladených,
- kladné externality a služby poskytované lesy nejsou dostatečně využívány a zohledňovány v ekonomických procesech,
- v lesním hospodářství není vybudován jednotný ekonomický informační systém, který by umožňoval podrobné ekonomické analýzy,
- strukturální nedostatky u soukromých lesů (rozdobenost a velikost majetků) nepodporují ekonomickou efektivitu hospodaření v lesích,
- potenciál dřeva jako obnovitelného zdroje energie není dostatečně využíván,
- s ohledem na předpokládané klimatické změny je vysoký podíl porostních zásob smrkového dříví v budoucnosti ekonomicky riskantní,
- nadměrné stavy spárkaté zvěře mají negativní dopad na ekonomiku LH,
- není věnována dostatečná pozornost ekonomickým souvislostem přírodě bližšího hospodaření,
- dostatečně nefunguje poskytování kompenzací vlastníkům lesů za omezení hospodaření z důvodů ochrany přírody,
- administrativně složitý systém poskytování podpor z EU brání jejich vyššímu využívání.

5.2. Ekologický pilíř

5.2.1. Silné stránky ekologického pilíře lesního hospodářství

- Lesy představují základní potenciál biologické rozmanitosti v ČR a obsahují nejzachovalejší součásti naší přírody (přibližně 28 % lesů je součástí zvláště chráněných území),
- obhospodařování lesů je uskutečňováno diferencovaně na podkladě lesnické typologie,
- lesy vzhledem ke své schopnosti poutat CO₂ v biomase a lesní půdě jsou faktorem zmírňujícím dopady klimatické změny,
- lesy jsou zdrojem ekologicky čisté, obnovitelné suroviny,
- na základě typologického průzkumu byla rámcově určena přirozená dřevinná skladba,
- lesy v závislosti na svém stavu pozitivně ovlivňují hospodaření s vodou v krajině, chrání půdu před erozí a plní další mimoprodukční funkce.

5.2.2. Slabé stránky ekologického pilíře lesního hospodářství

- Nedostatečné využívání přírodních procesů při obhospodařování lesů,
- není vytvořen srovnatelný prostor a legislativní předpoklady pro přírodě bližší hospodaření,
- staré i současné ekologické imisní zátěže,
- nevhodné myslivecké hospodaření ve většině honiteb se spárkatou zvěří,
- ve většině lesů je druhová skladba dřevin odlišná od skladby přirozené i doporučené,
- není dostatečná úroveň využívání tuzemského zpracování a zhodnocení dřeva a využívání výrobků ze dřeva,
- při obhospodařování lesů nejsou dostatečně zohledňována rizika vyplývající z předpokládaných klimatických změn a snížené ekologické stability lesů.

5.3. Sociální pilíř

5.3.1. Silné stránky sociálního pilíře lesního hospodářství

- Lesy poskytují zaměstnání obyvatelům venkova a tím přispívají k rozvoji venkova,
- lesy poskytují zboží a služby, které jsou přínosné pro občany, jejich zdraví, kvalitu jejich života, což zahrnuje především

trávení volného času, rekreaci a provozování sportovních aktivit,

- lesy jsou volně přístupné veřejnosti bez rozdílů vlastnictví,
- veřejnost se o stav lesů zajímá a má k nim citově zabarvené vazby.

5.3.2. Slabé stránky sociálního pilíře lesního hospodářství

- Obecným problémem je slabé postavení LH v rámci veřejné správy,
- sociální situace zaměstnanců v lesním hospodářství je neuspokojivá, ve výdělkovém i společenském žebříčku jsou na jedné z nejnižších příček,
- nejsou vytvořeny dostatečné předpoklady pro využití přínosu lesů pro zapojení místních lesnických a dřevozpracujících subjektů a pro rozvoj infrastruktury a služeb venkovské ekonomiky a regionů,
- veřejnost není o skutečném stavu lesů a potřebách LH dostatečně a věcně informována,
- polyfunkčnost lesů je ze strany veřejnosti nedostatečně vnímána,
- existují střety mezi samosprávou a státní správou lesů,
- vztah vlastníků k jejich lesním majetkům byl po dobu čtyřiceti let násilně přerušen.

5.4. Příležitosti

- V období 2007–2013 je počítáno s finanční podporou lesů z EAFRD v ose 1, s cílem posílení konkurenceschopnosti lesního hospodářství pro rozvoj venkova, a rovněž s národními podporami ze zdrojů státního rozpočtu i ze zdrojů jednotlivých krajů,
- v období 2007–2013 je počítáno s finanční podporou lesů z EAFRD v ose 2, s cílem posílení ekologických aspektů lesního hospodářství pro rozvoj venkova, a rovněž s národními podporami ze zdrojů státního rozpočtu i ze zdrojů jednotlivých krajů,
- v období 2007–2013 je počítáno s finanční podporou lesů z OPŽP priorita 6 – zlepšování stavu přírody a krajiny,
- zvýšení využití dřeva a výrobků ze dřeva a jejich recyklace jako obnovitelné, ekologické suroviny s cílem přispět také mimo jiné k omezení klimatických změn,
- na vhodných lokalitách využití potenciálu dříví (lesní biomasy) pro energetické účely (řešení energetických potřeb obyvatelstva, náhrada fosilních paliv),
- využívání přírodě blízkých forem hospodaření,

- využití rekreačního potenciálu lesů,
- posílení polyfunkčního poslání lesů, zejména ve vlastnictví státu,
- vytváření dodatečných finančních prostředků u lesních podniků z tržně dosud nerealizovaných výrobků a služeb,
- na základě principu předběžné opatrnosti zlepšovat druhovou a prostorovou strukturu lesů,
- zlepšení informovanosti a pohledu společnosti na lesy a lesní hospodářství,
- zvýšení přínosu lesů pro rozvoj venkova.

5.5. Ohrožení

- Očekávaná klimatická změna a její dopady na LH,
- střet zájmů mezi různými politikami dotýkajícími se lesního hospodářství,
- nadměrné odebírání biomasy z lesů pro energetické účely,
- přetrvávající působení imisí, zejména pak dlouhodobé poškození půd,
- přetrvávající neúměrně vysoké stavy spárkaté zvěře v mnoha honitbách,
- poškození lesního prostředí návštěvníky lesa,
- odliv obyvatel z venkova v důsledku nedostatku pracovních příležitostí,
- pronájem státních lesů,
- snížená ekologická stabilita lesů ohrožuje vyrovnanost a trvalost produkce dříví,
- nesystematický a nedostatečně kvalifikovaný výkon státní správy lesů zejména na nižších organizačních stupních.

6. Cíle, klíčové akce a opatření

Struktura opatření vychází ze čtyř základních cílů, které jsou vymezeny Akčním plánem EU pro lesnictví. Opatření reagují na nejdůležitější problémy českého lesního hospodářství, které byly identifikovány v analytické části NLP. Navržená opatření v hlavních rámcích respektují základní cíle Strategie Společenství pro lesy a lesnictví EU a zároveň respektují národní odlišnosti dosa-
vadního vývoje lesního hospodářství v ČR.

CÍL I. Zlepšení dlouhodobé konkurenceschopnosti PILÍŘ EKONOMICKÝ

Klíčová akce 1

Zvýšit ekonomickou životaschopnost a konkurenceschopnost trvale udržitelného obhospodařování lesů

1. 1. Legislativně stanovit minimální požadavky na hospodaření v lesích z hlediska trvalé udržitelnosti a konkurenceschopnosti českého LH, a to diferencovaně podle druhu vlastnictví a velikosti majetku a kompenzovat vlivy společenských a ekologických požadavků nad tento rámec.
1. 2. Přehodnotit legislativní náročnost na drobné lesní majetky s cílem zmírnit některá zákonná ustanovení.
1. 3. Navrhnout systém odpovídajících náhrad za škody a újmy pro vlastníky lesů na jejich majetku a úpravou zákona odstranit problémy spojené se získáváním újmy za omezení hospodaření z důvodu ochrany přírody.
1. 4. Upravit stávající systém veřejných podpor do lesního hospodářství s cílem zvýšit konkurenceschopnost českého LH, podpořit sociální a ekologické požadavky a současně zajistit vzájemnou podporu politik a předejít dotacím s protichůdným účinkem. Současně posílit koordinaci veřejných podpor za spolupůsobení ústředních orgánů státní správy a krajů a vytvořit efektivní informační systém o možnostech podpor pro vlastníky lesů.
1. 5. Finančně podpořit oblast investic s cílem zvýšit ekonomickou hodnotu lesů a zavádění ekologicky šetrné lesní mechanizace (s využitím opatření I.1.2 Investice do lesů Programu rozvoje venkova).
1. 6. Připravit a zavést jednotný ekonomický informační systém LH, který zajistí přehled o ekonomické náročnosti dílčích činnostech v LH tak, aby jeho výstupy sloužily jednak vlastníkům lesa, jednak byly podkladem pro tvorbu analýz a koncepcí v LH (mj. v oblasti finančních podpor).
1. 7. Snížit stavy spárkaté zvěře a tím i náklady na ochranu a obnovu lesa i podstatné škody na kvalitě těžebních sortimentů.

1. 8. Zpracovat pravidla účelné arondace lesních majetků.
1. 9. V zájmu trvalé a bezpečné produkce umožnit úpravou legislativy, především doby obmýtní, rychlejší přeměnu smrkových monokultur na nevhodných stanovištích na smíšené porosty.
1. 10. Zlepšit podmínky pro výměnu pozemků v chráněných územích za jiné pozemky mimo chráněná území ve vlastnictví státu.

Klíčová akce 2

Podpořit výzkum a technologický rozvoj s cílem zvýšit konkurenceschopnost lesnického sektoru

2. 1. Zpracovat analýzu ekonomické efektivity různých modelů hospodaření v různých přírodních podmínkách a závěry promítnout do platné legislativy a dotační politiky státu.
2. 2. Za účelem ověření založit reprezentativní síť demonstračních objektů přírodě bližších forem hospodaření zejména v lesích ve vlastnictví státu.
2. 3. Založit technologickou platformu pro lesní hospodářství a navazující průmyslová odvětví s cílem podpořit inovace a technologický rozvoj v lesnickém sektoru, jejím prostřednictvím podpořit účast domácích lesnických subjektů v evropské lesnické a dřevařské technologické platformě, v 7. rámcovém programu výzkumu EU a v dalších mezinárodních výzkumných projektech.
2. 4. Vytvořit ekonomické, popřípadě legislativní podmínky pro intenzivnější spolupráci mezi výzkumem, podniky a třetími stranami při zavádění inovací a vývoji nových produktů, postupů, technologií a efektivních trhů.
2. 5. Pokračovat v rozvoji metodik hodnocení a oceňování netržních funkcí lesů vzhledem k různým pohledům na způsob ocenění a vyhodnocení praktické použitelnosti.

Klíčová akce 3

Zlepšit zhodnocování a marketing lesních nedřevních užitků a služeb

3. 1. Vytvořit podmínky a předpoklady (informační, legislativní, motivační) k rozšíření příjmů vlastníků lesů, např. tržním uplatněním určitých rekreačních a environmentálních služeb a zboží včetně vybudování účinného marketingu.
3. 2. Navrhnout a projednat způsob zajištění úhrad služeb pro ty vlastníky lesů, kteří hospodaří způsobem prospívajícím kvalitě vody (odměňovat vlastníky lesa za jejich výkony pro udržení kvality podzemních vod), a to ze zdrojů mimo rámec státního rozpočtu.

Klíčová akce 4

Propagovat a podporovat využívání lesní biomasy pro výrobu energií

4. 1. Zpracovat analýzu možností a v souladu s jejími výsledky podporovat využití lesní biomasy a biomasy rychle rostoucích dřevin pro energetické účely.
4. 2. Posoudit dopady využívání lesní biomasy pro výrobu energie na životní prostředí včetně dopadů na půdu, vodu, biologickou rozmanitost a koloběh živin.
4. 3. Posoudit dopady využívání lesní biomasy pro energetické účely na dostupnost vstupní suroviny pro dřevozpracující a papírenský průmysl.
4. 4. V návaznosti na energetickou koncepci státu zpracovat systém podpory a propagace produkce biomasy dřevin a jejího využití, včetně podpory zakládání porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití na nelesní půdě.
4. 5. Využít možností podpor v dané oblasti, např. opatření programu rozvoje venkova zaměřená na technické vybavení provozoven.

Klíčová akce 5

Podpořit spolupráci vlastníků lesů

5. 1. Podpořit (legislativně, finančně a informačně) sdružování vlastníků drobných lesů ke společnému hospodaření a společnému prodeji výrobků a služeb.
5. 2. Zefektivnit systém státního a soukromého poradenství pro vlastníky lesů.
5. 3. Zjednodušit podmínky procesu arondace (scelování) a směn lesních majetků.

CÍL II.

Zlepšení a ochrana životního prostředí PILÍŘ EKOLOGICKÝ

Klíčová akce 6

Snižit dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů

6. 1. Pěstovat prostorově a druhově rozrůzněné porosty s co největším využitím přírodních procesů, pestré dřevinné skladby, přirozené obnovy a variability pěstebních postupů.
6. 2. Zabránit degradaci půd a tím maximalizovat množství uhlíku vázaného v půdě.
6. 3. Podporovat druhy a ekotypy lesních dřevin lépe snášejících klimatickou změnu.
6. 4. Optimalizovat uhlíkový cyklus v půdních horizontech, zásobách dřeva stojících porostů a výrobcích ze dřeva.
6. 5. Uplatňovat opatření udržující vysokou a stabilní produkci dřevní hmoty.
6. 6. Prodloužit zákonné lhůty k zalesnění a zajištění porostů ve vazbě na přirozenou obnovu lesa.
6. 7. V rámci lesnické typologie posoudit možné změny lesních vegetačních stupňů.
6. 8. Zaměřit dotační pravidla k podpoře adaptačních opatření snižujících dopady klimatické změny.
6. 9. Podporovat ekologicky vhodné zalesňování zemědělských půd.
6. 10. Snižit obmýtí u dřevin nejvíce ohrožených klimatickou změnou.
6. 11. Podpořit pěstování porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě s přihlédnutím k návrhu na změnu nařízení vlády č. 239/2007 Sb. a č. 308/2004 Sb., ve znění nařízení vlády č. 512/2006 Sb., týkající se mj. rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, schválený usnesením vlády č. 402 ze dne 16. dubna 2008.
6. 12. Umožnit obhospodařování lesů ve tvaru lesa nízkého a středního.

Klíčová akce 7

Zachování a zlepšení biologické rozmanitosti v lesích

7. 1. Zhodnotit a v odůvodněných případech revidovat cílovou druhovou skladbu jako průnik mezi ekonomickým, ekologickým a sociálním pilířem lesa.
7. 2. V lesích s převažujícím významem pro ochranu přírody hospodařit s cílem přiblížit se přirozené dřevinné skladbě.
7. 3. Podporovat rozmanitost hospodářských postupů jako jeden z předpokladů zachování biodiverzity lesů.
7. 4. Pokračovat v rozšiřování podílu lesů ponechaných samovolnému vývoji s cílem postupně vytvořit reprezentativní soustavu, která bude systematicky monitorována. Tato soustava bude vytvářena především v rámci sítě národních parků a přírodních rezervací.
7. 5. Podporovat stanovištně přirozené druhy, které jsou hlavními nositeli biologické rozmanitosti v lesích.
7. 6. Pro případné použití geograficky nepůvodních druhů dřevin respektovat limity s ohledem na současné znalosti o jejich ekologickém chování a principu předběžné opatrnosti.
7. 7. Zachovat v krajině mozaiku porostů s vysokou biologickou hodnotou, jako jsou např. přestárlé porosty, liniové porosty, mokřady, prameniště, rašeliniště a aplikovat v nich odpovídající management.

7. 8. U státních lesů směřovat k přírodě bližší dřevinné skladbě při zachování konkurenceschopnosti. Obnovovat a pěstovat lesní porosty ve vlastnictví státu tak, aby v nich byl trvale zachován zvýšený podíl MZD a dřevin přirozené druhové skladby. Podobného cíle se u nestátních vlastníků pokusit dosáhnout vhodnou dotační politikou, osvětou a vzděláváním.
7. 9. Podpořit zvýšení podílu tlejícího dřeva, těžebních zbytků a stromů prošlých přirozeným vývojem stárnutí v lese pro zachování biologické rozmanitosti a stanovit mechanismy, jak toho dosáhnout.
7. 10. Diferencovat množství a kvalitu ponechané dřevní hmoty v porostech s přihlédnutím k požadavku na zvýšení dodávek této biomasy pro další využití a s ohledem na stanovištní podmínky.
7. 11. Omezit či zcela vyloučit výsadbu geograficky nepůvodních dřevin v kategorii lesů zvláštního určení, pokud jde o lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti. (S výjimkou genových základů uznaných pro geograficky nepůvodní dřeviny).
7. 12. Navrhnout a implementovat opatření proti šíření invazních druhů rostlin v lesích a v případech zvláště chráněných území i dalších zavlečených druhů.

Klíčová akce 8

Rozvíjet monitoring lesů

8. 1. Zajistit periodické opakování Národní inventarizace lesů (NIL), revidovat její metodiku a zpřístupnit data NIL podle evropské směrnice o sdílení dat – INSPIRE.
8. 2. Systematicky monitorovat soustavu lesů ponechaných samovolnému vývoji a výsledky využít v praxi.
8. 3. Pokračovat a rozšířit monitoring vlivu imisí na lesní ekosystémy (např. ICP Forest, ICP Integrated monitoring, Long-Term Ecological Research (LTER), LIFE+ atd.)

Klíčová akce 9

Zlepšení zdravotního stavu a ochrany lesů

9. 1. Omezit holoseče přednostně podporou a zaváděním přírodě blízkých způsobů hospodaření, a to diferencovaně podle přírodních podmínek a druhu vlastnictví.
9. 2. Podle přírodních a porostních podmínek podporovat využívání přirozené obnovy a omezit obnovu umělou.
9. 3. Umožnit a podporovat využívání přípravných dřevin zejména na kalamitních holinách a při zalesňování zemědělských půd s cílem připravit podmínky pro úspěšnou obnovu cílové dřevinné skladby.
9. 4. Podporovat diverzifikaci prostorové a druhové dřevinné skladby bližší skladbě přirozené jako předpoklad pro eliminaci působení stresových faktorů.

9. 5. Rozvíjet výzkum, prognózy a poradenství v rámci lesní ochranné služby a podporovat tlumení biotických škodlivých činitelů zejména ekologicky šetrnými postupy.
9. 6. Monitorovat výskyt a rozšíření zavlečených škodlivých organismů zejména karanténních a v případě akutního rizika přijmout opatření k zamezení dalšího šíření a vzniku škod.
9. 7. Zajistit, aby lesy a trvale udržitelné hospodaření v nich hrály aktivní úlohu při udržování a zlepšování kvality a množství vody a při zmírňování následků živelných nebezpečí, jako jsou záplavy, sucha, laviny, sesuvy půdy, jakož i při boji s půdní erozí.
9. 8. Vybudovat soudržnost mezi lesnickou a vodohospodářskou politikou a koordinovat trvale udržitelné lesní hospodářství a integrované hospodaření s vodními zdroji.
9. 9. Rozvíjet a zavádět inovační nástroje pro zabezpečení služeb spojených s vodou, které lesy poskytují, jako jsou platby za ekosystémové služby nebo jiná opatření.
9. 10. Při lesním hospodaření zajistit dostatečnou ochranu lesních půd před erozí a degradací.

9. 11. Revidovat opatření lesotechnických meliorací a hrazení bystřin s cílem zvýšit retenční schopnost lesů a omezit negativní ovlivnění přirozené morfologie vodních toků.
9. 12. Upravit výpočet poplatku za odnětí z PUPFL tak, aby zohledňoval celospolečenský význam lesů.
9. 13. Vypracovat definici ekologické újmy, stanovit metodiku jejího vyčíslování a promítnout ji do legislativy; jako jeden z podkladů využít zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě, podepsaný prezidentem republiky dne 5. května 2008.
9. 14. Přehodnotit kategorizaci lesů na základě odborné diskuse tak, aby odpovídala funkčnímu potenciálu i záměru využití lesů, včetně stanovení priorit funkcí.

Klíčová akce 10

Snižit dopady starých i současných ekologických zátěží

10. 1. Formulovat strategii státu k odstranění starých i současných ekologických zátěží v lesích (včetně finančního zajištění).
10. 2. Revidovat podmínky využívání chemických meliorací (zejména vápnění) a upřednostňovat biologické meliorace (zejména změnu dřevinné skladby) před chemickými.
10. 3. Podpořit přeměnu porostů náhradních dřevin.
10. 4. Vytvořit legislativní podmínky pro přirozenou regeneraci obtížně zalesnitelných stanovišť v imisních oblastech.
10. 5. Připravit systémové řešení náhrad škod působených imisemi vlastníků lesů tak, aby na finančním zajištění navržených řešení byli zainteresováni především emitenti; včetně návrhu právní úpravy.

Klíčová akce 11

Dosažení vyváženého vztahu mezi lesem a zvěří

11. 1. Zvýšit ekologickou stabilitu lesních ekosystémů snížením skutečných nadměrných stavů spárkaté zvěře, s cílem umožnit využívání přírodě bližších forem hospodaření. Snížit poškozování lesních porostů tak, aby náklady na jejich ochranu proti škodám zvěří byly pro vlastníky lesů ekonomicky přijatelné.
11. 2. Využít všech zákonných možností daných držitelům honitěb, aby při tvorbě plánů mysliveckého hospodaření důsledně uplatňovali své zájmy ve snižování početních stavů zvěře. K tomu mj. využít informační kampaň, ve které by Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, s využitím existujících odborných podkladů, vysvětlovalo nutnost upravit početní stavy spárkaté zvěře na ušlechtlou míru.
11. 3. Při zpracování ročních plánů mysliveckého hospodaření v honitbě pro zvěř spárkatou důsledně vycházet z usta-

novení § 36, odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti (tzn. vycházející z celkového stavu ekosystému, výsledku porovnání kontrolních a srovnávacích ploch a výše škod způsobených v uplynulém období na lesních porostech). Za tím účelem Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vydá metodický pokyn s cílem stanovit podrobnosti pro zpracování ročních plánů mysliveckého hospodaření v honitbě, důsledně vycházejících z posouzení celkového stavu ekosystému.

11. 4. Využit všech zákonných možností vlastníků honebních pozemků nově uspořádat honitby tam, kde tvar a velikost honiteb nerespektuje přirozené migrační cesty zvěře a brání se tak mysliveckému hospodaření se zvěří podle zájmu vlastníků honebních pozemků.
11. 5. S využitím výstupů NIL, odborných podkladů, sledujících vzájemné interakce mezi spárkatou zvěří a lesními ekosystémy a fungující a ověřenou praxí v okolních zemích navrhnout a podrobit odborné diskusi nový systém stanovování výše odlovu, vycházející striktně ze zjištěného stavu lesa.
11. 6. V návaznosti na výše uvedené do dvou let změnit vyhlášku č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě tak, aby výše odlovu byla stanovována výhradně podle míry negativního ovlivňování lesního ekosystému, a to především zabraňováním a poškozováním přirozené obnovy, škodami na výsadbách a loupaním porostů spárkatou zvěří.

CÍL III.

Zlepšení kvality života PILÍŘ SOCIÁLNÍ

Klíčová akce 12

Podporovat zlepšení sociální situace pracovníků v LH

12. 1. Organizovat správu a obhospodařování lesního majetku, zejména státního, tak, aby přispívala ke zvýšení zaměstnanosti z místních zdrojů, za účelem posílení výdělkové úrovně a sociálního postavení pracovníků v lesním hospodářství a k rozvoji regionů.
12. 2. Zpracovat a zavést systém odborného vzdělávání a školení za účelem zvýšení kvalifikace pracovníků, držitelů licencí v působnosti v LH a vlastníků lesů ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj.
12. 3. Podpořit zavádění nových, zejména informačních a komunikačních technologií, které umožní lidem zvýšit kvalifikaci a najít nové pracovní příležitosti.
12. 4. Podporovat kvalifikaci a sociální chování firem certifikací, definovat a požadovat nezbytnou kvalifikaci pracovníků.

Klíčová akce 13

Zvýšit přínos lesů a lesnictví (lesnického zboží, služeb) pro rozvoj venkova

13. 1. Podporovat zakládání a rozvoj mikropodniků na venkově včetně vytvoření informačního a poradenského systému.
13. 2. Zlepšit přístup místních firem k lesnickým zakázkám, zejména ve státních lesích.
13. 3. Umožnit dostupnost dřevní hmoty pro místní podniky a občany především ve vazbě na státní vlastnictví lesů, při respektování tržních principů a limitů ochrany přírody.
13. 4. Zlepšit informovanost o programu Leader s cílem zapojit na venkově více lesnických subjektů do místních akčních skupin, do tvorby místních rozvojových strategií apod..
13. 5. Zachovat právo vstupu do lesů a princip obecného užívání lesů na vlastní nebezpečí uživatele při posílení vlastnických práv.
13. 6. Vypracovat rámcové podmínky pro posílení rekreačního využívání lesa, zejména lesní cestní sítě, a vytvářet příležitosti pro poskytování tohoto druhu služeb.
13. 7. Podporovat rekreační využívání lesa diferencovaně podle velikosti, druhu vlastnictví a kategorie lesa.
13. 8. Vymezit negativní činnosti, které poškozují lesy, a zavést účinná protipatření.

CÍL IV.

Posílení koordinace a komunikace PILÍŘ KOMUNIKACE

Klíčová akce 14

Zlepšit slabé postavení LH v rámci veřejné správy

14. 1. Vytvořit systém celoživotního lesnického vzdělávání pro pracovníky orgánů státní správy, jejichž působnost se dotýká lesů a lesního hospodářství.
14. 2. Revidovat kvalifikační předpoklady pracovníků orgánů státní správy, jejichž působnost se dotýká lesů a lesního hospodářství na všech stupních.
14. 3. Činnost orgánů státní správy, jejichž působnost se dotýká lesů a lesního hospodářství, orientovat více do oblasti poradenské a osvětové.

Klíčová akce 15

Zlepšit informovanost veřejnosti o skutečném stavu lesů a potřebách LH

15. 1. Zpracovat analýzu současného stavu v interní a externí komunikaci sektoru lesního hospodářství.
15. 2. Podpořit osvětu a komunikaci k prioritním tématům NLP.
15. 3. Využít potenciálu orgánů státní správy, státních lesů a zájmových sdružení v komunikaci s veřejností při prezentaci lesního hospodářství, zejména v oblasti poskytovaných služeb a funkcí lesa.
15. 4. Usilovat o vytvoření dostatečného prostoru v médiích pro objektivní informování veřejnosti o polyfunkčním významu lesů.
15. 5. Začlenit do systému lesnického vzdělávání zlepšení osobních komunikačních schopností.
15. 6. Rozvíjet lesní pedagogiku.

Klíčová akce 16

Řešit institucionální vztah státu k lesům a lesnímu hospodářství

16. 1. Vyjasnit a sjednotit působení státu v péči o krajinu a ve vztahu k lesům, vyjasnit kompetence MZE a MŽP.
16. 2. Zpřesnit práva a povinnosti odborného lesního hospodáře, zejména v případech, kdy náklady na jeho činnost hradí stát.
16. 3. Posoudit obsah využití a efektivitu LHO.
16. 4. Ve spolupráci s vlastníky lesů řešit postavení a dostupnost děl hospodářské úpravy lesů.
16. 5. Zkvalitnit systém celoživotního vzdělávání osob a subjektů působících v LH.

Klíčová akce 17

Lesy ve vlastnictví státu

17. 1. Postavení subjektů vykonávajících právo hospodaření v lesích ve vlastnictví státu a vymezení společenské objednávky pro tyto subjekty řešit samostatnými zákony. K vymezení této objednávky zajistit veřejnou a odbornou diskusi o klíčových otázkách. Tato objednávka bude vycházet z níže uvedených ekonomických, ekologických a sociálních zásad.
17. 2. Zadání konkretizující opatření v ekologickém pilíři pro lesy ve vlastnictví státu, zejména omezení holoseči a podíl tlejícího dříví, podíl území ponechaných samovolnému vývoji stanovit tak, aby respektovalo nejnovější vědecké poznatky a mezinárodní úmluvy na tomto poli.
17. 3. U LČR, s. p., VLS ČR, s. p., preferovat přírodě bližší formy hospodaření při respektování konkurenceschopnosti.
17. 4. U LČR, s. p., VLS ČR, s. p., a v národních parcích zajistit:
  - a) Důsledné dodržování interních opatření směřujících ke snižování škod zvěří.
  - b) Zodpovědné vynakládání finančních prostředků na ochranu lesa proti škodám zvěří v míře odpovídající zákonným povinnostem (§ 32 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů a § 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce); tím není nijak dotčena povinnost zajistit snížení nadměrných početních stavů spárkaté zvěře.
  - c) Principy zodpovědného mysliveckého hospodaření směrem k ochraně lesa proti neúměrným škodám zvěří uplatňovat jednak ve vztahu k uživatelům honiteb, a to v podmínkách uzavírání i vymáhání nájemních smluv, jakožto i při provozování vlastních režijních honiteb uvedených státních podniků, a to především důsledným využíváním § 36, odst. 2 zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti a následně metodického pokynu stanovujícího podrobnosti pro zpracování ročních plánů mysliveckého hospodaření, vycházejících výhradně z posouzení celkového stavu ekosystému.
17. 5. Zadání konkretizující opatření v ekonomickém pilíři pro lesy ve vlastnictví státu, zejména kompenzaci za škody a újmy, podporu investic, snížení stavu spárkaté zvěře, arondaci lesních pozemků, zejména:
  - a) Zachovat dosavadní podíl státních lesů při respektování výsledků restitučního procesu a vytvořit podmínky pro arondace (scelování) a prodej drobného lesního majetku.

- b) V legislativě zachovat ustanovení o zákazu pronájmu státních lesů za účelem hospodaření.
- c) Zajistit transparentnost obchodních vztahů a efektivní systém prodeje dřevní hmoty.
- d) U LČR, s. p., a VLS ČR, s. p., zavést platbu (finanční rentu) za právo hospodařit v lesích ve vlastnictví státu.
- e) Státní lesy nebudou příjemcem náhrady újmy za omezení hospodaření z důvodu naplňování veřejného zájmu.
- f) Státní lesy budou vyčíslovat a zveřejňovat vyšší ekonomické újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření z důvodu naplňování veřejného zájmu, v případě zavedení platby za využívání lesů se tato částka bude odečítat.
- g) Opatření uplatňovat s ohledem na ekonomickou a environmentální efektivnost.

17. 6. Zadání konkrétnějších opatření v sociálním pilíři pro lesy ve vlastnictví státu, zejména:

- a) Do činnosti LČR důsledněji promítnout regionální hlediska.
- b) Principiálně řešit pomoc vlastníkům drobných lesních majetků směřující k zajištění základních funkcí lesa.
- c) V lesích v majetku státu vytvářet podmínky pro regionální rozvoj a rozvoj venkova.

Seznam použitých zkratk

(kromě bodu 1.1. Mezinárodní smlouvy, dohody, úmluvy a směrnice EU)

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
CBP	celkový běžný přírůst
CPP	celkový průměrný přírůst
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU	Evropská unie
FLEGT	Akční plán pro vymahatelnost práva, správu a obchod v lesnictví
FSC	Rada pro hospodaření v lese – systém certifikace lesů
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	chráněná krajinná oblast
EUR	měna euro
ICP Forest	Mezinárodní program pro hodnocení a monitoring vlivu znečištění ovzduší na lesy
INSPIRE	Směrnice 2007/2/ES o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství
KR	Koordináční rada NLP
LČR, s.p.	Lesy České republiky, státní podnik
LIFE+	Nařízení 614/2007/ES o finančních nástrojích pro životní prostředí
LTER	Národní síť území dlouhodobého ekologického výzkumu lesního hospodářství
LH	Lesní hospodářství
LHP/O	Lesní hospodářský plán/osnova
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NIL	Národní inventarizace lesů
NLP	Národní lesnický program
NLP II	Národní lesnický program pro období do roku 2013
NP	Národní park
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
OPŽP	Operační program Životní prostředí
PEFC	Evropská certifikace lesů
PRV	Program rozvoje venkova
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PJPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
SEA	strategické posuzování vlivů na životní prostředí
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitosti a ohrožení
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
VLS, s.p.	Vojenské lesy a statky, státní podnik
ZCHÚ	zvláště chráněné území

7. Řízení, monitorování a hodnocení realizace NLP v období do roku 2013

Řízení realizace NLP je společným úkolem MZe a MŽP ve spolupráci s dalšími přímo zainteresovanými resorty.

V rámci MZe spadá problematika realizace záměrů a opatření NLP do pracovní náplně odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství. Na MŽP se těmito otázkami bezprostředně zabývá odbor péče o krajinu. Ředitel odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství na MZe zřídí jako svůj poradní orgán Koordináční radu NLP (KR). Činnost KR bude dána statutem, který schválí náměstek ministra zemědělství. Vedle zástupců MŽP a dalších zainteresovaných resortů budou členy KR delegovaní zástupci hlavních správních, odborných a profesních organizací/institucí, zejména zástupci krajů, vlastníků lesů, podnikatelů v lesním hospodářství, akademické obce, vědecké a výzkumné obce, nevládních lesnických a environmentálních organizací a zpracovatelů dřeva. Členy KR oficiálně jmenuje náměstek ministra zemědělství na návrh ředitele odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství MZe a ředitele odboru péče o krajinu MŽP.

Organizační a technickou koordinací činností spojených s realizací záměrů a opatření NLP bude pověřen Ústav pro hospodářskou úpravu lesů.

V rámci přípravy konkrétních kroků k realizaci nejdůležitějších vybraných záměrů a opatření NLP bude ministerstvem zemědělství, ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí, zadáno vypracování odborných podkladů. Tímto úkolem budou pověřeny interdisciplinární expertní skupiny, jejichž členy jmenuje MZe v dohodě s MŽP. Cílem bude zpřesnit opatření NLP, jež jsou zpravidla koncipována obecně, do podoby:

- a) podrobných věcných doporučení pro lesnickou praxi,
- b) konkrétních lesnickopolitických opatření, a to zejména v oblasti: legislativy, ekonomiky a výzkumu.

U jednotlivých opatření bude vždy konkrétně určen zadavatel, řešitel a harmonogram jejich realizace.

K monitorování realizace NLP bude mj. využita sada kvantitativních ukazatelů, vycházejících z nomenklatury celoevropských ukazatelů trvale udržitelného hospodaření v lesích, doplněné o některé ukazatele národní, resp. o specifické ukazatele pro jednotlivá opatření, která umožní dobře sledovat naplňování hlavních stanovených cílů. Hodnoty ukazatelů budou publikovány ve Zprávě o stavu lesů a lesního hospodářství.

Informace o plnění NLP budou průběžně zveřejňovány ve Zprávách o stavu lesů a lesního hospodářství. V roce 2010 MZe ve spolupráci s MŽP vypracuje a na webových stránkách zveřejní podrobné střednědobé hodnocení realizace NLP.

Příloha: Orientační přehled finančních podpor pro období do roku 2013

Tabulka 1: Přehled finančních alokací EAFRD pro vybraná lesnická opatření PRV 2007–2013 (v mil. Kč)

OSA	Opatření / podopatření	Fondy EU	MZe státní rozpočet	Podpora celkem
OSA I	I.1.2. Investice do lesů	1 758	586	2 344
	I.3. Opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu (finanční nejen za lesní hospodářství - souhrnně v rámci OS I a II.)			
	I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost	259	86	345
	I.3.4. Využívání poradenských služeb	408	136	544
OSA II	II.2.1. Zalesňování zemědělské půdy			
	II.2.1.1. První zalesnění zemědělské půdy	1 523	381	1 904
	II.2.2. Platby v rámci Natura 2000 v lesích	269	67	337
	II.2.3. Lesnicko-environmentální platby	346	87	433
	II.2.4. Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů			
	II.2.4.1. Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření	616	154	770
	II.2.4.2. Neproduktivní investice v lesích	60	15	75
Celkem		5 239	1 512	6 750

Pozn.: Kurz dle Úředního věstníku EU pro rok 2007 činí 27,525 Kč/EUR.

Opatření I.1.2. Investice do lesů zahrnují podopatření: Lesnická technika, Technické vybavení provozoven, Lesnická infrastruktura

Opatření II.2.2. Platby v rámci Natura 2000 v lesích zahrnují podopatření: Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu

Opatření II.2.3. Lesnicko-environmentální platby zahrnují podopatření: Zlepšování druhové skladby lesních porostů (meliorační a zpevňující dřeviny)

Podopatření II.2.4.2. Neproduktivní investice v lesích zahrnují např.: stezky, cyklostezky, mostky, zábradlí, odpočinková stanoviště, informační tabule apod.

Tabulka 2: Návrh státní podpory pro lesní hospodářství v období 2007–2013 (v mil. Kč)

Titul	Náhrada / služba / příspěvek	MZe - státní rozpočet
Náhrady ze zákona	§24 - Meliorační a zpevňující dřeviny	77
	§26 - Zpracování lesních hospodářských osnov	210
	§35 - Meliorace a hrazení lesních bystřin	420
	§37 - Odborný lesní hospodář	1 134
		630
Služby		
Finanční příspěvky dle přílohy č. 10 k zákonu o státním rozpočtu ČR	G - Vybrané činnosti mysliveckého hospodaření	105
	H - Vyhotovení lesních hospodářských plánů v digitální formě	560
	I - Ostatní hospodaření v lesích	70
	K - Chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců	1
Celkem		3 217

Pozn.: Nezahrnuje výdaje MŽP a MPO. Skutečná výše podpory v jednotlivých letech bude stanovena v závislosti na možnostech státního rozpočtu.

Tabulka 3: Notifikované krajské podpory pro lesní hospodářství v období 2007–2013 (v mil. Kč)

Titul	Kraj	Platnost	Rozpočet
Finanční příspěvky dle pravidel schválených jednotlivými kraji	Středočeský	2007–2009	300
	Jihočeský	2007–2013	420
	Plzeňský	2007–2012	180
	Karlovarský	2007–2012	180
	Ústecký	2007–2009	75
	Liberecký	2007–2013	175
	Královéhradecký	2007–2013	155
	Pardubický	2007–2013	210
	Vysočina	2007–2013	280
	Jihomoravský	2007–2012	180
	Olomoucký	2007–2013	161
	Zlínský	2007–2012	150
	Moravskoslezský	2007–2012	240
	Celkem		

Pozn.: Finanční příspěvky pro LH poskytované kraji zahrnují zejména příspěvky na: Obnovu lesů poškozených imisemi. Obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů. Ekologické a k přírodě šetrné technologie. Ostatní hospodaření v lesích.

Z pověření Ministerstva zemědělství
vydal Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

Odpovědný redaktor
Ing. Tomáš Krejzar, Ph.D.

DTP a grafická úprava
Lesnická práce, s. r. o.
Nakladatelství a vydavatelství
Kostelec nad Černými lesy

Fotografie
archiv Lesnické práce, s. r. o.

Tisk
Janova Dílna

ISBN 978-80-7084-738-1

© ÚHÚL 2008

Praha 2008